

Лизунова О.М., д.е.н., доцент, професор кафедри менеджменту,
Янкевич Р.А., бакалавр

Індустріальний інститут ДВНЗ «ДонНТУ», м. Покровськ, Україна

ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Анотація. У статті проаналізована динаміка продуктивності праці економіки України в сучасних умовах. Розглянуто питання ефективного управління промисловим підприємством. Виявлено проблеми, які гальмують економічне зростання промислових підприємств. Наведено пропозиції щодо вирішення досліджуваних проблем.

Ключові слова: продуктивність праці, промислове підприємство, динаміка, економіка.

Для сучасного етапу розвитку економічних зв'язків рівень управління промисловими підприємствами не відповідає ринковим вимогам. Основний апарат управління не містить необхідного для кваліфікованого менеджменту інструментарію. Система управлінського обліку та звітності, яка застосовується на підприємствах, не відповідає швидко змінним умовам середовища, майже відсутні коректно працюючі системи моніторингу та бюджетування.

Останні роки у зв'язку з зростанням цін на ресурси, загостренням конкурентної боротьби стало активно використовуватися поняття управління ефективністю виробництва. Міжнародний досвід показує, що промислові підприємства, які серйозно ставляться до управління прибутковістю, досягають зниження витрат майже на третину. Тому, обґрунтування нових аспектів керування промисловим підприємством як основи підвищення його ефективності на нинішньому етапі розвитку економіки є дуже актуальним [1].

Глобалізація світового економічного простору обумовлює посилення залежності управління промисловими підприємствами від впливів екзогенного характеру. Останні 20–30 років Україна переживає масштабні й суперечливі зміни, які трансформували чи не всі складники соціально-економічного буття. Низька продуктивність праці – це одна з найбільш глибоких і серйозних проблем, яка заважає розвитку національної економіки. Одним із головних питань подолання Україною теперішнього економічного колапсу є те, як країна сформує відношення до своїх трудових ресурсів. Зокрема, чи зможе вона зробити продуктивність праці пріоритетною в економічній політиці. Таким чином, дослідження динаміки продуктивності праці економіки України в сучасних умовах є актуальним.

Протягом останніх років спостерігається посилення теоретичних і практичних досліджень щодо підвищення ефективності управління промисловими підприємствами. Це свідчить про високу актуальність даної проблеми та відсутність одного підходу до її розв'язання. Саме це змушує провести розгляд питань ефективного управління промисловим підприємством, проаналізувати та запропонувати ефективний механізм менеджменту.

В багатьох дослідженнях розглядаються обставини, що впливають на управління ефективністю промислового підприємства. Проте, не зважаючи на

велику кількість наукових робіт в даній сфері, залишаються недостатньо розробленими питання управління продуктивністю праці підприємства. Відсутні системні дослідження питань ефективного стратегічного планування та контролю на підприємстві [2].

За інформацією, що була надана у Міжнародній організації праці продуктивність праці (ПП) у світі в цілому та за певними регіонами мала наступні диспропорції: більш розвинені економіки та країни ЄС перевищували світовий показник ПП в 3,42 рази; Центральна та Східна Європа, а також країни СНД — в 1,1 рази; країни Близького Сходу — 1,62 рази. [3]. Отже, з цього можна зробити висновок, що є наявність значних світових диспропорцій за показником ПП.

Досліджуючи питання управління ПП можна відмітити, що сьогодні є певна кореляція між рівнем продуктивності праці за країнами та рівнем доходу на душу населення. Так, перша десятка країн за рівнем ПП (2017 р.) за класифікацією IMD входить до перших 25 країн світу за рівнем доходу на душу населення за класифікацією Світового Банку (2017 р.). Таке дослідження дає підставу стверджувати, що одним з найважливіших пріоритетів стратегії розвитку національної економіки має бути підвищення показника продуктивності праці.

В 2017 р. розбіжності України та першої десятки країн – лідерів за рівнем ПП погіршилися (за даними IMD World Competitiveness Yearbook). З 2013 по 2017 рр. Україна перемістилася в рейтингу з 45-го на 50-е місце за рівнем ПП і погіршила відповідний показник з US \$5 до US \$2,80 ВВП на одного працюючого.

Згідно статистичної інформації Міжнародної організації праці (таблиця 1), Україна в 2016 році відставала за показником ПП на одного зайнятого від країн-членів ЄС в 2,51-4,91 разів; від таких країн СНД, як Азербайджан, Білорусь, Казахстан — в 2.1-2,52 рази [4].

Таблиця 1 - Продуктивність праці за країнами (\$, в цінах 1990 р., 1980=100%)

Країни	Роки				
	1990	1995	2000	2016	2017
Україна	12,103	6,156	6,662	10,884	11,133
ЄС:					
Франція	44,896	47,901	51,312	54,932	55,051
Німеччина		37,565	39,854	42,638	42,589
Італія	40,941	45,144	47,248	46,561	45,931
СНД:					
Азербайджан	9,018	3,868	5,372	21,502	23,57
Білорусь	14,247	10,841	14,62	25,169	27,546
Казахстан	18,874	11,463	13,691	21,968	21,987

Разом по економіці України у 1995 році ПП, розрахована на базі ВВП та повної зайнятості зменшилась порівняно з 1990 р. майже в два рази, а в 2017 р.

вона ще не досягла рівня 1990 р. (79,71%). З 2000 по 2016 рр. ПП зросла в 1,62 рази, а за умови фінансової кризи цей показник погіршився до 1,52 рази (2017 у співвідношенні до 2000 року)

Сучасна політика управління промисловими підприємствами набуває нові риси, стимулює прогресивні структурні зрушення в реальному виробництві та значною мірою впливає на ефективність діяльності. Питання ефективного управління промисловим підприємством у наш час розвитку економіки набуває особливої актуальності оскільки наслідки невірної обраної стратегії і тактичної діяльності в умовах обмеженості фінансових, енергетичних та інших ресурсів стають критичними та загрожують існуванню підприємства.

Отже, проаналізувавши стан продуктивності праці в Україні, ми можемо зробити висновок, що існує низка проблем, які гальмують економічне зростання промислових підприємств [5]. Можна визначити основні шляхи підвищення продуктивності праці в Україні:

- 1) підвищення технічного рівня виробництва;
- 2) розвиток високотехнологічного виробництва;
- 3) заохочування самозайнятості населення;
- 4) мінімізація податків на заробітну плату;
- 5) розвиток інституції соціально-трудових відносин – професійних асоціацій, спілок та співтовариств. Завдяки цьому стане можливим упровадження етики нових трудових відносин, підвищення цінності праці;
- 6) соціально-трудові відносини мають стати одним із ключових національних пріоритетів розвитку країни.

Виконання запропонованих заходів призведе до покращення динаміки показників продуктивності праці на промислових підприємствах України.

Список використаної літератури:

1. Лизунова О.М. Механізми управління енергетичною складовою в системі забезпечення ефективності металургійних підприємств. – Маріуполь: ПДТУ, 2017. – 168 с.
2. Макогон, Ю. В. Криза у світовій економіці: стратегічні пріоритети металургії України / Ю. В. Макогон, М. Г. Шпундра // Стратегічні пріоритети. – 2016. – № 1 (10). – С. 86 – 95. – (Соціально-економічна політика).
3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https:// me.gov.ua](https://me.gov.ua)
4. Праця без результату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tyzhden.ua/Economics/214378>
5. Журило, І. В. Сутність системи стратегічного управління та методика її впровадження на підприємстві [Електронний ресурс] / І. В. Журило // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки : зб. наук. праць. – 2015. – Вип. 15. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/natural/Npkntu_c/2009_15/stat_09/13.pdf.